

Ενότητα 9. Πρώτες προσπάθειες των επαναστατημένων Ελλήνων για συγκρότηση κράτους.

Α. Μορφές πολιτικής οργάνωσης τοπικού χαρακτήρα

- Συγκρότηση τοπικών οργανισμών, πολιτικοί σχηματισμοί τοπικού χαρακτήρα, ένα είδος τοπικών κυβερνήσεων. Τους αποτελούν κυρίως προεστοί, Φαναριώτες και ιεράρχες. Σκοπός τους η πολιτική οργάνωση των περιοχών που απελευθερώνονταν και η διαχείριση των εθνικών γαιών (ακίνητη περιουσία Οθωμανών, τώρα στα χέρια Ελλήνων)
 - Πελοποννησιακή Γερουσία (προεστοί Πελοποννήσου)
 - Γερουσία της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος (Δυτική Στ. Ελλάδα, Αλέξ. Μαυροκορδάτος, Φαναριώτης)
 - Άρειος Πάγος (Ανατολική Στ. Ελλάδα, Θεόδ. Νέγρης, Φαναριώτης)

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ: 1821. Άφιξη Δημητρίου Υψηλάντη για ανάληψη ηγεσίας Αγώνα. Συσπείρωση πολλών Φιλικών και οπλαρχηγών εναντίον προεστών, Φαναριωτών και ιεραρχών για την διαχείριση και την άσκηση της εξουσίας. Οργανισμένη διένεξη. Παρέμβαση Κολοκοτρώνη → Εμφύλιος Πόλεμος σε 2 φάσεις: 1823-1824 & 1824-1825. Οι έριδες για τον έλεγχο της εξουσίας, διαφωνίες για τη διαχείριση των χρημάτων και η ικανοποίηση προσωπικών φιλοδοξιών γέννησαν βίαιες εμφύλιες συγκρούσεις με δυσμενή αντίκτυπο στη διεξαγωγή του πολέμου.

- Αρχικά σφοδρή πολιτική σύγκρουση
- Στην πορεία ανοικτή ένοπλη αναμέτρηση
- Λόγοι:
 1. Αντίθεση μεταξύ Ελλήνων που προεπειστικά διέθεταν εξουσία και τώρα επεδίωκαν να τη διατηρήσουν (πρόκριτοι, Φαναριώτες, ιεράρχες) & εκείνων που αναδείχτηκαν στα πεδία των μαχών και θεωρούσαν αυτονόητη πρωταγωνιστική παρουσία στην εξουσία (οπλαρχηγοί, Φιλικοί)
 2. Τοπικιστικές αντιθέσεις
 3. Διαφωνίες για διαχείριση χρημάτων δανείου από Αγγλία
 4. Προσωπικές αντιπαλότητες & φιλοδοξίες

α' φάση: 1823-1824

- Κολοκοτρώνης (αντιπρόεδρος Εκτελεστικού) vs Αλ. Μαυροκορδάτος (πρόεδρος Βουλευτικού)
- Μαυροκορδάτος υπερισχύει με βοήθεια προκρίτων Πελοποννήσου

β' φάση: 1824-1825

- Μαυροκορδάτος + Υδραίοι + Ιω. Κωλέττης αποκλείουν Πελοποννήσιους οπλαρχηγούς από την εξουσία
- Στρατεύματα Στερεοελλαδιτών λεηλατούν Β Πελοπόννησο και φυλακίζουν Κολοκοτρώνη και Ανδρούτσο

Β. Δημιουργία κεντρικής διοίκησης (με την εκλογή αντιπροσώπων – παραστατών)

- Α' Εθνοσυνέλευση

Πού;	Πότε;	Τι ψήφισε;	Τι προέβλεπε;
Επίδαυρος (Πιάδα)	Δεκ. 1821 - Ιαν. 1822	Πρώτο δημοκρατικό σύνταγμα της χώρας « Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος ή Σύνταγμα της Επιδάουρου »	➤ επιρροή γαλλικών συνταγμάτων, ➤ ανακήρυξη ελληνικής ανεξαρτησίας, ➤ θέσπιση αβασίλευτης δημοκρατίας → προσεκτική διατύπωση, για να μην προκαλέσει αντίδραση συντηρητικής Ευρώπης, ➤ υπογραμμίζεται ο εθνικός (όχι κοινωνικός) χαρακτήρας της ελληνικής επανάστασης, ➤ διοίκηση από 2 σώματα: Εκτελεστικό (5μελής

			κυβέρνηση) – Αλ. Μαυροκορδάτος, Βουλευτικό (70 μέλη) – Δ. Υψηλάντης (αλλά πλειοψηφία προεστών)
--	--	--	--

• **Β' Εθνοσυνέλευση**

Πού;	Πότε;	Τι ψήφισε;	Τι προέβλεπε;
Άστρος Κυνουρίας	Μαρτ. – Απρ. 1823	Επικύρωσε προηγούμενο σύνταγμα « Νόμος της Επιδάουρου »	➤ ατομικές ελευθερίες και διοικητική οργάνωση επαρχιών ➤ κατάργηση τοπικών οργανισμών, ενίσχυση κεντρικής διοίκησης ➤ κατάργηση αξιώματος αρχιστρατήγου (Θ. Κολοκοτρώνης) ➤ πρόεδρος Εκτελεστικού ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης ➤ πρόεδρος Βουλευτικού ο Αλ. Μαυροκορδάτος

• **Γ' Εθνοσυνέλευση**

Πού;	Πότε;	Τι ψήφισε;	Τι προέβλεπε;
Επίδαυρος- Τροιζήνα	1826 - 1827	« Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος »	➤ εκλογή Κυβερνήτη της Ελλάδος → Ιωάννης Καποδίστριας (7ετής θητεία) ➤ αρχή διάκρισης εξουσιών (σαφής καθορισμός αρμοδιοτήτων), ➤ το πιο φιλελεύθερο (ατομικά δικαιώματα, ελευθερία τύπου, δίκαιη φορολογία) και δημοκρατικό σύνταγμα εποχής. ➤ αποκαθιστά αξιώματα Δημ. Υψηλάντη, ➤ ζητά μεσολάβηση Αγγλίας, αναθέτει αρχηγία στρατού και ναυτικού σε Άγγλους αξιωματικούς.

Ευρωπαϊκή συγκυρία κατά την επανάσταση: Συνέδριο Βιέννης (1815) → «*Ιερά Συμμαχία*» (Αγγλία, Ρωσία, Αυστρία, Πρωσία) → Παλινόρθωση, αποφυγή & καταστολή κάθε επαναστατικού κινήματος. Σκοπός τους η διατήρηση των ισορροπιών δυνάμεων στην Ανατολή (Ανατολικό Ζήτημα)

A. 1821-1822: Δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Αυστρία, Πρωσία) κρατούν **αρνητική στάση**. Η διατήρηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας εξυπηρετεί τόσο την Αγγλία & τη Γαλλία, όσο και τη Ρωσία. Αυστρία & Πρωσία θέλουν να αποφύγουν την επανάσταση εθνών στην επικράτειά τους. → Συνέπεια: άρνηση ρωσικής συμπαράστασης στην έναρξη επανάστασης στις Ηγεμονίες, καταδίκη.

B. 1823 κ.ε.:

- 1) **Μεταστροφή Αγγλίας**, με Υπουργό Γ. Κάνιγκ (1823), αναθεώρηση συμφερόντων Αγγλίας στην ανατολική Μεσόγειο (Ελληνικό κράτος ως ανάχωμα στη ρωσική επέκταση στη Μεσόγειο) → αναγνώριση Ελλήνων ως εμπόλεμου έθνους.
- 2) Πρωτοβουλία **Ρωσίας** (1824), για να μη χάσει επιρροή της στους Έλληνες (ανταγωνισμός με Αγγλία) → Σχέδιο Τριών Τμημάτων: σχηματισμός τριών αυτόνομων ελληνικών ηγεμονιών. Απόρριψη από Έλληνες & Οθωμανούς.
- 3) Σύναψη δύο **δανείων** με αγγλικές τράπεζες (1824, 1825) από επαναστατική κυβέρνηση Κουντουριώτη.
- 4) Υπογραφή **Πράξης προστασίας** (1825), έκκληση των Ελλήνων προς την Αγγλία (αγγλόφιλοι ⇔ Δ. Υψηλάντης) → άρνηση Αγγλίας
- 5) Δύσκολη κατάσταση με Αιγυπτιακή παρουσία - Ανάμειξη Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας στις ελληνικές υποθέσεις → πίστη ότι οι Δυνάμεις θα δώσουν τη λύση → δημιουργία **πολιτικών κομμάτων** : αγγλικό (Αλ. Μαυροκορδάτος), γαλλικό (Ι. Κωλέττης), ρωσικό (Α. Μεταξάς, Θ. Κολοκοτρώνης)
- 6) **Κίνημα Φιλελληνισμού**: έμπρακτη συμπαράσταση λαών Ευρώπης & Αμερικής στην ελληνική επανάσταση & αντίδραση στην οθωμανική απολυταρχία και την Ιερά Συμμαχία →

• <u>αιτίες</u> : φιλελεύθερες & ριζοσπαστικές ιδέες γαλλικής επανάστασης,	• <u>προσφορά</u> : οικονομική ενίσχυση,
• θαυμασμός αρχαίου ελληνικού πολιτισμού,	• ηθική συμπαράσταση (ποίηση, τέχνη, εκδηλώσεις στήριξης, φιλοελληνικοί σύλλογοι),
• αποτροπιασμός για βαρβαρότητες Οθωμανών, συγκίνηση για άνισο Αγώνα	• προσωπική συμμετοχή στον Αγώνα (π.χ. Λόρδος Μπάυρον, σκοτώθηκε στο Μεσολόγγι 1824)

7) Ιουλιανή Συνθήκη Λονδίνου	Ιούλιος 1827	Αγγλία, Ρωσία, Γαλλία	Ίδρυση αυτόνομου ελληνικού κράτους.	Άρνηση Σουλτάνου → Ναυμαχία Ναβαρίνου (Οκτ. 1827) : συντριβή τουρκοαιγυπτιακού στόλου.
-------------------------------------	---------------------	-----------------------	-------------------------------------	---

8) Ήττα Τούρκων από Ρώσους →

Συνθήκη Αδριανούπολης	1827	Ρωσία – Τουρκία	Αποδοχή προηγούμενης συνθήκης από Σουλτάνο → Αυτόνομο ελλην. κράτος
------------------------------	-------------	-----------------	---

9) Πρωτόκολλο Ανεξαρτησίας (Λονδίνου)	1830	Αγγλία-Γαλλία-Ρωσία	αναγνώριση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους , σύνορα νότια γραμμής Αχελώου-Σπερχειού (Πελοπόννησος, τμήμα Στ. Ελλάδας, Κυκλάδες, Εύβοια, Σποράδες), επιλογή – επιβολή ξένου ηγεμόνα (μη αποδοχή λόγω συνόρων)
--	-------------	---------------------	---

ΑΣΚΗΣΗ

1. Να αντιστοιχίσετε τα δεδομένα της στήλης Α με αυτά της στήλης Β

A	B
1. 1821-1822	α. Πρωτόκολλο Ανεξαρτησίας
2. 1823	β. Ιουλιανή Συνθήκη Λονδίνου
3. 1824	γ. Αναθεώρηση αγγλικής πολιτικής
4. 1825	δ. Δυσμενής ευρωπαϊκή συγκυρία για Έλληνες
5. Ιούλιος 1827	ε. Σχέδιο τριών τμημάτων (Ρωσία)
6. Οκτώβριος 1827	στ. Πράξη προστασίας (αγγλόφιλοι)
7. 1830	ζ. Ναυμαχία Ναυαρίνου

2. Με βάση τα στοιχεία του ακόλουθου παραθέματος και τα όσα μάθατε στην ενότητα 10, α) να περιγράψετε και να εξηγήσετε τη στάση των ευρωπαϊκών δυνάμεων προς την ελληνική επανάσταση κατά την έναρξή της και β) να αναφέρετε ποιες συνέπειες είχε στη στάση της Ρωσίας η αλλαγή της αγγλικής πολιτικής απέναντι στην επανάσταση.

Τον Αύγουστο του 1822 το υπουργείο των εξωτερικών της Αγγλίας ανέλαβε ο Γ. Κάνιγκ ... Η θέση του απέναντι στην ελληνική επανάσταση έγινε σαφέστερη τον Μάρτιο του 1823 με δήλωσή του, κατά την οποία: «Όταν ένα ολόκληρο έθνος επαναστατεί εναντίον του κυριάρχου του, δεν μπορεί να θεωρηθεί πειρατικό, αλλά εμπόλεμο». Τον Φεβρουάριο του ίδιου χρόνου είχε γνωστοποιήσει στην Πύλη (= Οθωμανική Κυβέρνηση) ότι προϋπόθεση για τις φιλικές σχέσεις μεταξύ της Αγγλίας και της Τουρκίας ήταν ο σεβασμός της δεύτερης προς τους Χριστιανούς υπηκόους της. Ο αρμοστής των Ιονίων Νήσων, που ήταν υπό Αγγλική κατοχή, διατάχθηκε να θεωρεί τους Έλληνες εμπολέμους. Τα μέτρα αυτά αύξησαν την αγγλική επιρροή στην Ελλάδα.

Ν. Σφυρόερα, *Ιστορία νεότερη και Σύγχρονη*, εκδ. ΟΕΔΒ